

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри фінансів Карпатського національного університету

імені Василя Стефаника

Плеця Івана Івановича

на дисертаційну роботу Подоляка Олександра Леонідовича на тему
«Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Актуальність теми дослідження

Сучасний етап розвитку цифрової економіки характеризується стрімким поширенням цифрових технологій, які суттєво трансформують механізми функціонування фінансового сектору та страхового ринку України. Активне впровадження технологій штучного інтелекту (AI), великих даних (Big Data), хмарних сервісів, Інтернету речей (IoT), блокчейн-технологій та цифрових платформ створює нові можливості для підвищення ефективності страхової діяльності, покращення якості обслуговування клієнтів та розширення страхового покриття.

Водночас цифровізація страхового ринку супроводжується появою нових ризиків, пов'язаних із кібербезпекою, захистом персональних даних, регуляторними обмеженнями та необхідністю адаптації бізнес-моделей страховиків до нових умов господарювання. Особливої актуальності зазначені питання набувають для України в умовах воєнних викликів, необхідності відновлення економіки та інтеграції до європейського фінансового простору.

У зв'язку з цим дисертаційна робота Подоляка О. Л. присвячена теоретико-методичним та практичним аспектам розвитку страхового ринку України в умовах становлення цифрової економіки, є своєчасним, актуальним дослідженням та має важливе наукове й практичне значення.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Дисертаційна робота характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та комплексним підходом до вирішення поставлених наукових завдань. Автором проведено ґрунтовний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, нормативно-правової бази, статистичних матеріалів Національного банку України, міжнародних організацій, рейтингових агентств та професійних об'єднань страховиків.

Обґрунтованість наукових результатів забезпечується використанням сучасного інструментарію економічних досліджень, зокрема таких методів, як історичний (п.п. 1.2); аналізу, синтезу, узагальнення (п.п. 1.1, 3.2); індукції, дедукції (п.п. 2.2); метод порівнянь (п.п. 1.3); економіко-статистичний, аналітичний, графоаналітичний (п.п. 2.1); наукової абстракції (п.п. 3.1); стратегічного планування (п.п. 2.3, 3.3). Використані методи дослідження відповідають поставленій меті та завданням роботи.

Сформульовані у роботі висновки та рекомендації є логічним результатом проведеного дослідження, узгоджуються з поставленою метою та завданнями і мають належний рівень наукової аргументованості.

3. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад розвитку страхового ринку в умовах цифрової економіки та розробленні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності його функціонування.

Автором розроблено методику оцінки цифрового потенціалу страхових компаній, надано обґрунтування економічного змісту зазначеного поняття.

Окремої уваги заслуговує удосконалення систематизації етапів цифровізації страхового ринку України, що дало змогу впорядкувати і структурувати етапи його становлення і розвитку в умовах цифрової економіки; структури механізму цифрової трансформації страхового ринку України,

визначено його сутність та складові елементи. Запропонований здобувачем концептуальний підхід до розробки стратегії розвитку страхового ринку України формує новий рівень наукового осмислення перспектив розвитку зазначеного ринку в умовах цифрової економіки. Значущість дисертаційного дослідження полягає в розробці теоретико-методичних і науково-практичних рекомендацій, спрямованих на перехід страхового ринку до клієнтоорієнтованої моделі, яка базується на врахуванні постійної зміни потреб клієнтів, необхідності розвитку перспективних видів страхування в умовах появи нових ризиків і загроз для стабілізації фінансової системи держави.

Наукові положення дисертації відзначаються високим рівнем обґрунтованості, достовірності та новизни, що свідчить про їх значущість для розвитку сучасної теорії та практики розвитку страхового ринку України в умовах його адаптації до європейських вимог і стандартів та повної цифровізації.

4. Теоретичне і практичне значення отриманих результатів

Теоретична цінність дисертації Подоляка О. Л. полягає у поглибленні наукових уявлень про закономірності розвитку страхового ринку в умовах цифрової трансформації економіки. Сформульовані в роботі положення розширюють науково-теоретичну базу досліджень, спрямованих на розвиток страхового ринку та можуть бути використані у подальших наукових розробках з проблем цифрової економіки та цифровізації фінансового сектору.

Практична значущість дисертаційної роботи підтверджується використанням запропонованих автором рекомендацій:

– страховими компаніями – Приватним акціонерним товариством «Страхова група «ТАС» (довідка № ГО 1800-1139 від 12.02.2026 р.), ПрАТ «СК «Арсенал страхування» (довідка №11-2026/443 від 10.03.2026 р.). під час розроблення стратегій їх цифрової трансформації; оцінювання цифрового потенціалу, а також впровадженням клієнтоорієнтованих та ризикоорієнтованих підходів;

– закладами вищої освіти, а саме Національним університетом «Чернігівська політехніка» під час викладання дисциплін «Страхові послуги», «Страхування», «Страхування фінансових ризиків» (довідка № 202/08-836 від 12.05. 2026 р.).

Запропоновані автором практичні рекомендації спрямовані на підвищення конкурентоспроможності страхового ринку та покращення якості страхових продуктів і послуг для задоволення зростаючих вимог клієнтів.

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота відповідає напрямам національних стратегій у сфері диджиталізації фінансового сектору та реалізації цілей сталого розвитку. Окремі положення представленого дослідження входять до держбюджетних НДР «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), «Розвиток фінансової системи в умовах турбулентності та становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0125U000298) Національного університету «Чернігівська політехніка».

6. Дотримання академічної доброчесності

На основі детального аналізу дисертаційної роботи Подоляка О. Л. можна стверджувати, що автор дотримувався основних принципів наукової етики, зокрема, академічної доброчесності. У роботі зроблено посилання на всі використані джерела відповідно до встановлених вимог. У списку публікацій конкретизовано матеріали власних досліджень автора, що дає змогу зробити висновок про чесність та відповідальність у процесі підготовки і представлення наукових результатів. Проведено обов'язкову перевірку дисертаційної роботи щодо текстових збігів, результати якої підтвердили її відповідність вимогам академічної доброчесності.

7. Аналіз змісту дисертаційної роботи

Ознайомлення зі змістом дисертації Подоляка О. Л. дає підстави зробити висновок, що наукові положення, пропозиції, висновки і рекомендації є обґрунтованими та достовірними, дають змогу концептуально дослідити процеси розвитку страхового ринку України в умовах становлення цифрової економіки. Структура дисертаційної роботи містить усі обов'язкові структурні елементи, характеризується логічністю і послідовністю викладення матеріалу, достатнім рівнем наукової аргументації, що дозволило досягти поставленої мети та вирішити відповідні задачі.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено теоретичні основи розвитку страхового ринку в умовах цифрової економіки. Значна увага приділена дослідженню існуючого понятійно-категоріального апарату стосовно визначення сутності поняття «цифрова економіка». Виявлено базові особливості цифрової економіки та її відмінності від електронної, хмарної, віртуальної, мережевої, інформаційно-мережевої та інтернет-економіки.

На основі детального вивчення наукових публікацій з питань становлення і розвитку страхового ринку автором обґрунтована необхідність його переходу на цифрову модель, впровадження цифрових моделей бізнес-процесів, моделей цифрового маркетингу, а також створення розвинутої цифрової інфраструктури.

Розглянуто нормативно-правове регулювання, визначено основні функції і завдання органів інституційного регулювання страхового ринку України в умовах цифрової економіки. Зазначено, що не дивлячись на активний розвиток процесів цифровізації на страховому ринку України, за рівнем впровадження цифрових технологій страхові компанії відстають від інших фінансових установ, зокрема банків. У зв'язку з цим досліджено еволюцію розвитку страхового ринку та проведено систематизацію етапів його цифрової трансформації. Конкретизовані напрямки розвитку світового страхового ринку та перспективи впровадження сучасних цифрових технологій, можливості імплементації зарубіжного досвіду в практику діяльності вітчизняного страхового ринку.

У другому розділі проведено ґрунтовний аналіз сучасного стану страхового ринку України, оцінено рівень його цифрової трансформації, здійснено кластеризацію страхових компаній за відповідними показниками та визначено фактори цифрового розвитку, а саме представленість видів страхування на сайтах страхових компаній та їх відвідування клієнтами, напрями використання відкритих даних страховими компаніями, ризики використання технологій ІІІ у діяльності страхових компаній. Розглянуто страховий ринок як системоутворюючий елемент повоєнного відновлення та залучення інвестицій в економіку України. Досліджено методичні підходи до цифровізації мережевої взаємодії страхового ринку України з партнерами та клієнтами.

Третій розділ присвячено обґрунтуванню перспективних напрямів розвитку страхового ринку в умовах цифрової економіки. Особливу увагу приділено питанням розробки механізму цифрової трансформації страхового ринку України, методики оцінки цифрового потенціалу страхових компаній, стратегії розвитку страхового ринку України в умовах цифрової економіки, розрахунку стратегічної привабливості різних видів страхування.

8. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Аналіз наукових праць Подоляка О. Л. свідчить про належний рівень обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до обраної теми дисертаційної роботи, мети та поставлених завдань. Основні наукові результати дисертації висвітлені у 11 наукових публікаціях, з них 1 стаття у виданні, індексованому у Web of Science, 4 статті у фахових виданнях України, 6 публікацій у виданнях апробаційного характеру. Загальний обсяг наукових праць становить 5,3 друк. арк., з яких 3,31 друк. арк. належить автору особисто.

Результати дисертаційної роботи доповідалися і отримали схвалення на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, а саме XIII Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти

розвитку суспільства» (м. Чернігів, 26-27 квітня 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в ХХІ столітті» (Рівне, 25 червня 2024 р.). Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії» (5-6 грудня 2024 р., м. Запоріжжя), XV Міжнародної науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2025» (м. Чернігів, 23-25 квітня 2025 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери» (м. Кропивницький, 27 листопада 2025 р.), Форумі стейкхолдерів розвитку соціального підприємництва «Соціальне підприємництво як інструмент відновлення України» (м. Чернігів, 16 вересня 2024 р.).

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи, доцільно висловити окремі зауваження та побажання, які мають переважно дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

1. Автором значну увагу приділено впливу цифрових технологій на розвиток страхового ринку, однак, недостатньо розкрито механізми управління кіберризиками, які виникають у процесі цифровізації страхового бізнесу. Більш детальне дослідження інструментів кіберстрахування та управління цифровими ризиками посилює практичну цінність роботи.

2. Дискусійним видається твердження щодо позитивного впливу цифровізації на рівень конкуренції на страховому ринку. В окремих випадках цифрові технології можуть сприяти посиленню ринкової концентрації та зміцненню позицій найбільших учасників зазначеного ринку.

3. Запропоновані рекомендації щодо розвитку InsurTech-сектору потребують більш детального економічного обґрунтування з позицій оцінки потенційного впливу на ключові показники діяльності страхових компаній та страхового ринку загалом.

4. У роботі доцільно було б більш детально розкрити механізми взаємодії страхового ринку з державними цифровими платформами та сервісами електронного урядування, що набувають дедалі більшого значення у процесі цифровізації фінансового сектору.

5. У дисертації наведено характеристику інвестиційного портфеля страхових компаній, проте не здійснено комплексного оцінювання його ефективності з використанням сучасних показників ризику та дохідності. Використання відповідного інструментарію дозволило б більш обґрунтовано оцінити результативність управління страховими резервами.

6. При розробці ESG стратегії сталого розвитку страхового ринку в умовах цифрової економіки доцільним було б обґрунтування ймовірності її реалізації у разі оптимістичного, базового та песимістичного розвитку подій, що дозволило б підвищити обґрунтованість отриманих результатів.

Висловлені зауваження жодним чином не зменшують наукову цінність виконаної дисертаційної роботи, а більше спрямовані на перспективи проведення подальших досліджень в напрямку розвитку страхового ринку в умовах цифрової трансформації економіки.

10. Загальний висновок щодо дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Подоляка О. Л. на тему «Розвиток страхового ринку в умовах становлення цифрової економіки» написана в науковому стилі, з використанням ілюстративного та табличного матеріалу, а її зміст викладено в чіткій логічній послідовності та містить нові науково обґрунтовані результати дослідження, які вирішують поставлені наукові завдання.

За змістом та оформленням, формальними та якісними параметрами дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261; Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 з внесеними змінами та рекомендується до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді, а її автор – Подоляк Олександр Леонідович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

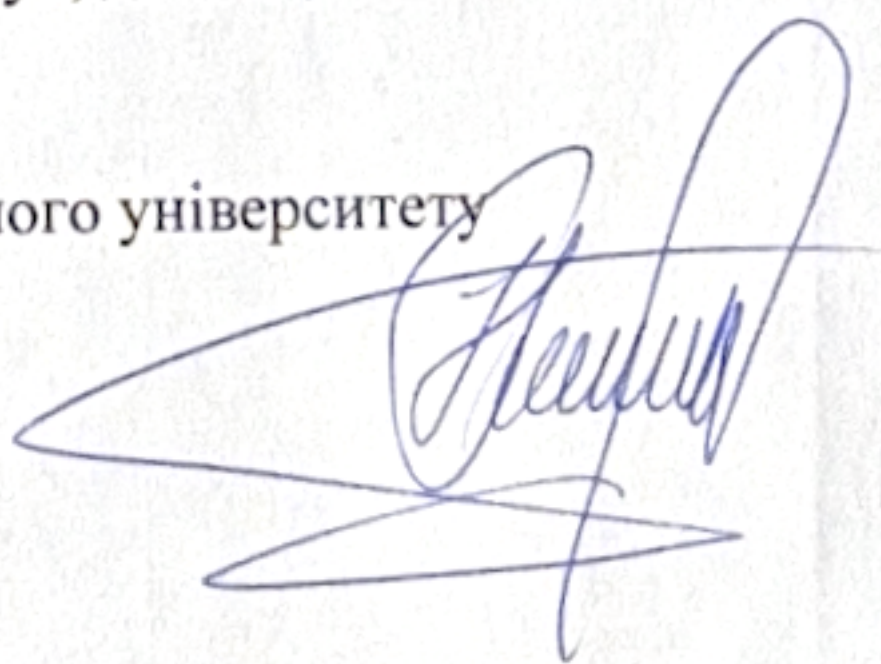
Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів

Карпатського національного університету

імені Василя Стефаника

Іван ПЛЕЦЬ